

STOP! Sprawdzam!

0 portalach fact-checkingowych

FAKE NEWS I DEZINFORMACJA

Ok. ośmiu na dziesięciu dorosłych Polaków doświadczyło dezinformacji. Najbardziej podatni są młodzi ludzie ufający mediom społecznościowym, którzy nie odróżniają prawdy od fałszu.

Ponad 70% ankietowanych popiera wprowadzenie do szkół edukacji medialnej, dzięki której dzieci i młodzież nauczą się weryfikować wiarygodność informacji w mediach (społecznościowych) i Internecie.

21% Polaków słyszało o działalności instytucji i serwisów weryfikujących informacje pojawiające się w mediach: 12 % badanych korzysta z organizacji fact-checkingowych w celu sprawdzenia wiarygodności informacji.

62% ankietowanych zwróciło uwagę na rosnącą potrzebę aktywności organizacji fact-checkingowych w walce z dezinformacją.

W zakresie popularyzacji wiedzy o działaniu fact-checkerów jest wiele do zrobienia!

Źródło: „Dezinformacja oczami Polaków” (Digital Poland, edycja 2024) <https://digitalpoland.org/publikacje/pobierz?id=70f40c4e-3fe1-4abd-9a32-02a26c324f18> [23.11.2024]

FAKE NEWS I DEZINFORMACJA

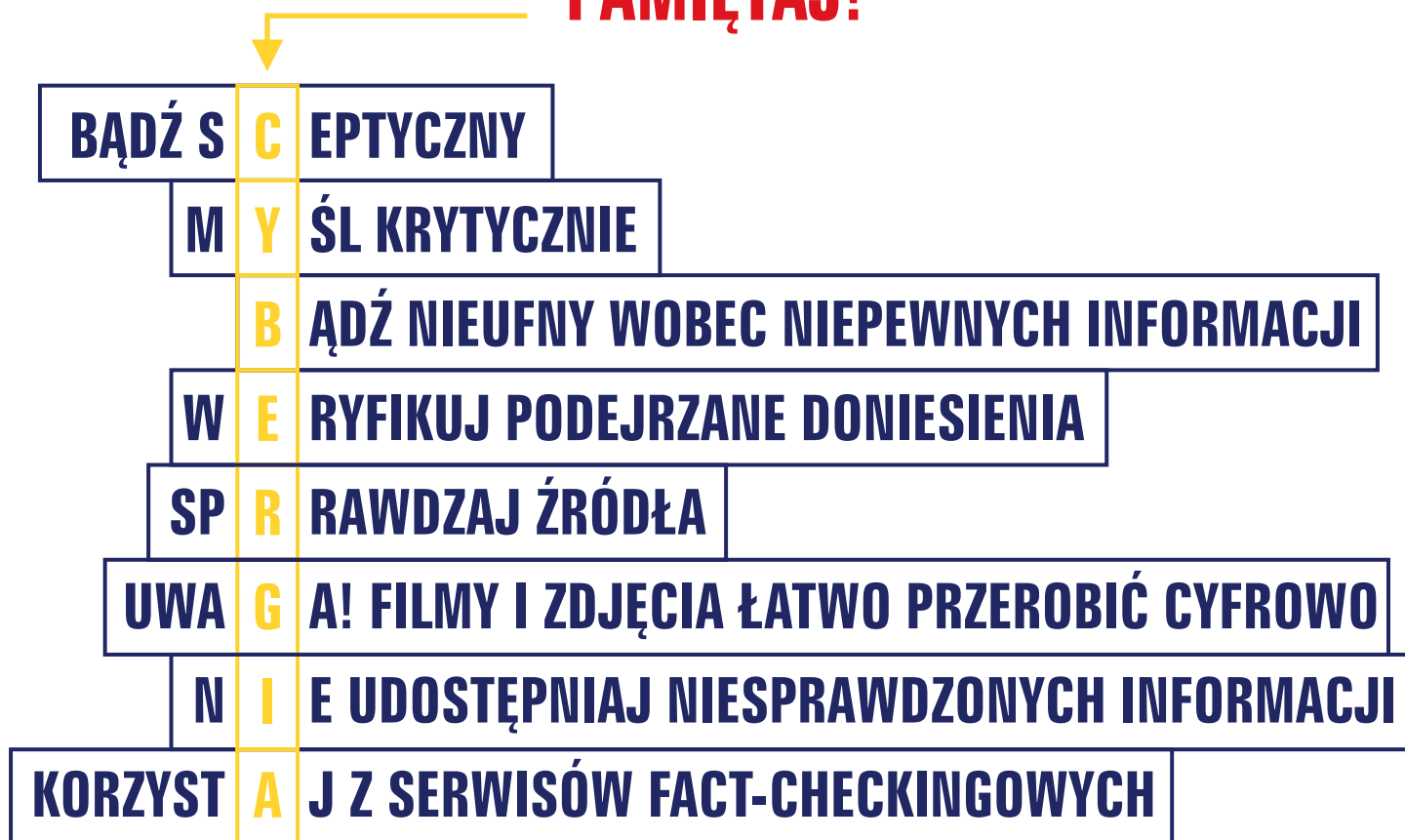
Fake news i dezinformacja są powszechnym i trudnym do opanowania problemem, który wymaga działań zarówno na poziomie **indywidualnym** (edukacja, krytyczne myślenie), jak i **systemowym** (regulacje, działania fact-checkerów). Edukacja i zaangażowanie mediów, rządów oraz organizacji pozarządowych są kluczowe w ograniczaniu ich wpływu.

Platformy
fact-checkingowe
są narzędziami do promowania
rzetelności informacji
w przestrzeni publicznej i
powinny być wykorzystywane
zarówno przez indywidualnych
użytkowników,
jak i instytucje.

PLATFORMY FACT-CHECKINGOWE

Platformy fact-checkingowe służą do weryfikacji informacji, które mogą być fałszywe, mylące lub niepełne. W obliczu rosnącej liczby fałszywych informacji i dezinformacji pomagają ocenić wiarygodność treści w Internecie i mediach (społecznościowych).

PAMIĘTAJ!

Sprawdzają
informacje, które
pojawiają się
w mediach i mediach
społecznościowych

Czasem
kontaktują się
z ekspertami,
by potwierdzić
fakty

JAK DZIAŁAJĄ SERWISY FACT- CHECKINGOWE?

Oceniają
prawdziwość
informacji i publikują
wyniki – np. oznaczając
treść jako „prawda”,
„fałsz” albo
„manipulacja”

Porównują
informacje
z wiarygodnymi
źródłami, np. raportami
naukowymi,
bazami danych

FACT-CHECKING: KTO SPRAWDZA PRAWDĘ W SIECI?

Niektóre platformy fact-checkingowe są częścią dużych koncernów medialnych

Zalety:

Duże zespoły ekspertów i dziennikarzy.
Dostęp do rozbudowanej infrastruktury (np. archiwów, baz danych, ekspertów).
Możliwość dotarcia do szerokiej publiczności.

Wady:

Mogą być uzależnione od linii redakcyjnej koncernu.
Ryzyko stronniczości – np. mogą pomijać treści niewygodne dla właściciela.

Czy można im ufać?

Tak, ale zawsze warto sprawdzać, czy podają źródła swoich analiz i czy nie ograniczają się do jednego tematu (np. tylko polityki).

Niezależne serwisy fact-checkingowe prowadzone przez organizacje obywatelskie lub dziennikarzy śledczych, działają bez wsparcia wielkich korporacji

Zalety:

Niezależność od interesów politycznych i biznesowych.
Rzetelne analizy zamiast sensacyjnych nagłówków.
Poruszanie trudnych, często niewygodnych tematów.

Wady:

Mniejsze zasoby i zespoły.
Ograniczony zasięg w porównaniu do dużych mediów.

Czy można im ufać?

Tak, ale warto sprawdzić ich metodologię i przynależność do sieci fact-checkingowych, np. IFCN.

CZY FACT-CHECKING JEST ZAWSZE OBIEKTYWNY?

Niektórzy zarzucają serwisom fact-checkingowym stronniczość, zwłaszcza jeśli sprawdzane są wypowiedzi polityków.

Dlatego kluczowe jest, aby fact-checkerzy:

- Byli niezależni.
- Pokazywali źródła swoich analiz.
- Przyznawali się do błędów i poprawiali je.

International Fact-Checking Network (IFCN)

to globalna sieć zrzeszająca rzetelne serwisy fact-checkingowe.

Ustala wysokie standardy niezależności, transparentności i bezstronności w weryfikacji faktów. Członkostwo w IFCN to gwarancja wiarygodności – należy do niej m.in. polski Demagog.

JAK FACT-CHECKING WPŁYWA NA POLITYKÓW?

Kiedy politycy
wiedzą, że ich
słowa są
sprawdzone,
rzadziej mijają się
z prawdą.

Obywatele mogą
rozliczać ich
z fałszywych
obietnic
i manipulacji.

Debata publiczna
staje się bardziej
rzetelna,
a społeczeństwo
ma większe
zaufanie do
instytucji.

Fact-checking nie tylko pomaga nam unikać fake newsów,
ale też sprawia, że politycy ostrożniej formułują wypowiedzi.

TO WAŻNE NARZĘDZIE W DEMOKRACJI!

**Walka
z dezinformacją:**
Umożliwiają szybkie
sprawdzenie, czy dana
informacja jest
prawdziwa.

Edukacja:
Podnoszą
świadomość na
temat technik
manipulacji
w mediach.

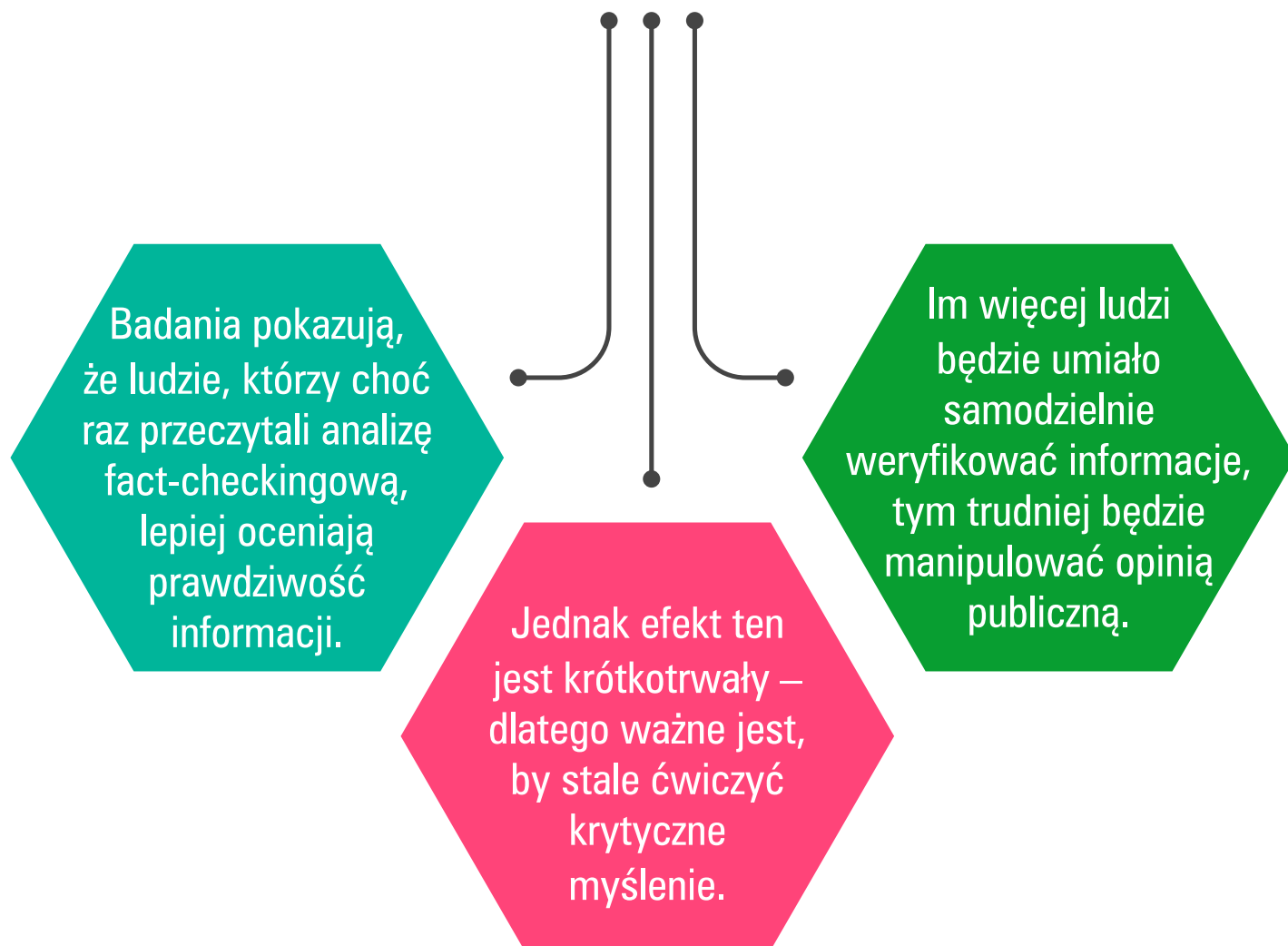
**DLACZEGO
WARTO KORZYSTAĆ
Z PLATFORM
FACT-
CHECKINGOWYCH?**

**Zapobieganie
szerzeniu fake
newsów:** Pomagają
nieświadomym użytkownikom
mediów (społecznościowych)
uniknąć rozpowszechniania
nieprawdziwych
informacji.

**Poprawa jakości
debaty publicznej:**
Promują rzetelność,
odpowiedzialność
i weryfikację źródeł
w dyskusjach.

FACT-CHECKING A FAKE NEWSY

– KTO WYGRYWA?

POLSKIE PLATFORMY FACT-CHECKINGOWE

www.oko.press

Portal dziennikarski zajmujący się analizą i weryfikacją wypowiedzi polityków oraz ważnych wydarzeń społecznych i politycznych.

www.demagog.org.pl

Pierwsza polska organizacja fact-checkingowa, która sprawdza wypowiedzi polityków, medialne doniesienia oraz popularne mity.

www.fakehunter.pap.pl

Inicjatywa Polskiej Agencji Prasowej i GovTech Polska, skupiona na weryfikacji informacji w przestrzeni publicznej, szczególnie w związku z pandemią COVID-19.

www.sprawdzam.afp.com

www.konkret24.tvn24.pl

INNE PORTALE ZAJMUJĄCE SIĘ PRZECIWDZIAŁANIEM DEZINFORMACJI

Portale takie jak **InfoOps.pl** czy **CyberPolicy NASK** mogą dostarczyć cennych informacji o technikach manipulacji i metodach identyfikowania dezinformacji.

www.InfoOps.pl

Jest platformą poświęconą operacjom informacyjnym, dezinformacji i bezpieczeństwu informacyjnemu. Zawiera analizy dotyczące tego, jak informacje są manipulowane, ale nie weryfikuje konkretnych faktów w mediach w sposób typowy dla fact-checkerów.

www.cyberpolicy.nask.pl

Jest częścią Narodowego Instytutu Badawczego NASK i zajmuje się analizą zagadnień z zakresu polityki cyberbezpieczeństwa, przeciwdziałania dezinformacji i ochrony informacji. Porusza tematy dezinformacji, jej działalność bardziej koncentruje się na badaniach i edukacji niż na fact-checkingu konkretnych treści.

MIĘDZYNARODOWE PLATFORMY FACT-CHECKINGOWE

www.ifcn.poynter.org

Poynter's International Fact-Checking Network (międzynarodowa)

Organizacja zrzeszająca platformy fact-checkingowe z całego świata.

www.fullfact.org

Full Fact (Wielka Brytania)

Organizacja non-profit zajmująca się weryfikacją faktów z mediów, polityki i przestrzeni publicznej.

www.snopes.com

Snopes (USA)

Jedna z najstarszych platform fact-checkingowych.

www.factcheck.org

FactCheck.org (USA)

Niezależna platforma akademicka weryfikująca wypowiedzi polityków i informacje medialne.

www.politifact.com

PolitiFact (USA)

Zajmuje się głównie weryfikacją wypowiedzi polityków i polityki publicznej.

www.factcheck.afp.com

AFP Fact Check (międzynarodowa)

Inicjatywa Agence France-Presse skupiająca się na weryfikacji globalnych fake newsów.

JAK WYKORZYSTYWAĆ PLATFORMY FACT-CHECKINGOWE?

► EDUKACJA WŁASNA:

Regularne odwiedzanie tych stron pomaga zrozumieć, jak dezinformacja działa i jak jej unikać.

SPRAWDZANIE WIARYGODNOŚCI INFORMACJI ◀

Jeśli masz wątpliwości co do treści zawartych w artykule, mediach (społecznościowych) lub wypowiedzi publicznej, wpisz słowa kluczowe na stronie platformy fact-checkingowej.

► WERYFIKACJA PRZED UDOSTĘPNIENIEM:

Przed podzieleniem się treścią w mediach społecznościowych, sprawdź, czy nie jest to fake news.

ZGŁASZANIE PODEJRZANYCH TREŚCI ◀

Niektóre platformy, takie jak FakeHunter, pozwalają użytkownikom zgłaszać podejrzaną informację do analizy.

► ANALIZA MEDIALNA I BADANIA

Dziennikarze, naukowcy i studenci mogą wykorzystywać platformy do zbierania danych na temat dezinformacji i jej wpływu.

JAK SPRAWDZAĆ INFORMACJE SAMODZIELNIE: METODA 5 KROKÓW

1 KROK

Sprawdź źródło

Czy strona jest znana?
Czy autor jest ekspertem?

Zobacz inne źródła

Czy inne media potwierdzają tę informację?

KROK 2

3 KROK

Zwróć uwagę na emocje

Czy artykuł wzbudza strach lub gniew?

Weryfikuj zdjęcia i filmy

Użyj np. Google Reverse Image Search - sprawdź, skąd naprawdę pochodzi zdjęcie.

KROK 4

5 KROK

Zachowaj dystans

Nie udostępniaj informacji, jeśli nie jesteś pewien, czy są prawdziwe.

DODATKOWE LINKI

<https://publicystyka.ngo.pl/dezinformacja-oczami-polakow-2024-najnowsze-wyniki-badania>

<https://www.gov.pl/web/krrit/dezinformacja-oczami-polakow-raport-digital-poland>

<https://businessinsider.com.pl/technologie/digital-poland/dezinformacja-w-polsce-raport-o-rozprzestrzenianiu-sie-fake-newsow/nhm5ctt>

Google Fact Check Explorer:

<https://toolbox.google.com/factcheck/explorer/search/list:recent;hl=en>

EUvsDiSiNFO:

<https://euvsdisinfo.eu/>

European Digital Media Observatory:

<https://edmo.eu/>

Central European Digital Media Observatory:

<https://cedmohub.eu/>

